

РЕЗЮМЕ

ГСП на ТП ДГС БЕЛОВО

ТП "Държавно горско стопанство Белово" носи името на град Белово, където е и седалището на неговата администрация. На север-североизток от него се намира ТП "ДГС Пазарджик", на югоизток ТП "ДЛС Алабак", на юг е разположено УОГС "Юндола", а на север-северозапад ТП "ДГС Костенец". Югозападната граница е НП "Рила" стопанисван от МОСВ. ТП "Държавно горско стопанство Белово" се намира в югозападната част на Пазарджишка област и обхваща горите и горските земи на територията на Община Белово, включвайки землищата на седем населени места: град Белово и шест села: Сестримо, Габровица, Момина Клисурса, Дъбравите, Аканджиево и Мененкьово.

В административно отношение стопанството е териториално поделение на Югозападното държавно предприятие със седалище гр. Благоевград.

ТП "ДГС Белово" е разположено в североизточна Рила, част от рида "Алабак" на Западните Родопи и част от южните склонове на рида "Еледжик" на Средна Гора. Незначителна площ от тях попада и в най-югозападната част на Горнотракийската низина. Формата на устройвания обект е неправилна, с ширина в посока изток-запад по права линия около 23 км и дължина в посока север-юг около 25 км. Намира се между 42°17' и 42°05' северна ширина и 23°48' и 24°04' източна дължина по Гринуич. Горите са разположени в повече или по-малко цялостен горски комплекс, прекъснат от обработваемите земи и пасища в близост до населените места, намиращи се в периферията на Рила и Родопите. Няколко малки самостоятелни комплекса формират горите в землищата на селата Мененкьово, Дъбравите и Аканджиево.

Рила планина заема централно място в големия Тракийско-Македонски масив. За граница със Западните Родопи, които също са част от този масив, служи течението на река Яденица, а за граница със Средна Гора течението на река Марица. Върховете на Рила планина, с техните куполообразни форми и доминиращи височини и придават внушителен вид. Склоновете на Рила се издигат рязко над околните котловини и съответно са значително по-стръмни и по-дълги от околните склонове на останалите две планини. Основната им посока е от централното било на планината на север-североизток.

Най-високите части на Рила планина попадат на територията на НП "Рила" и вр."Балабаница" (2162 м н.в.), който е значително по-нисък и разположен на границата на парка, е най-високата точка на стопанството. Най-ниската точка се намира там, където р.Марица напуска територията на Община Белово 255 м н.в. и е в непосредствена близост до горските територии. Така

превишението между най-ниската и най-високата точка на стопанството надхвърля 1900 м. В заключение може да се каже, че релефът на стопанството е много разнообразен - от типичен високопланински (над 2000 м н.в.) до равнинен. Преобладават стръмните склонове, ясно оформени била и дълбоко всечени долове, но са представени със значителна площ и склонове с умерени и полегати наклони и заоблени била.

ТП "ДГС Белово" попада във водосборния басейн на р. Марица, който се отличава с голяма гъстота на хидрографската мрежа - 2-2,5 км на 1 кв. км площ. Преди изграждане на обектите от хидро-енергийната каскада "Белмекен-Сестримо" отокът и е бил почти постоянен, с известни колебания през летните месеци при по-продължителни засушавания. Досега не са констатирани случаи на пресъхване. След изграждането на обектите от Каскадата, дебитът на реката е в пряка зависимост от режима на тяхното стопанисване. лонове с умерени и полегати наклони и заоблени била.

Най-големите притоци на р. Марица на територията стопанството са р. Яденица и Крива река, но тук се влива в нея и един от другите ѝ големи рилски притоци - Стара река, отводняваща значителна част от територията на съседното ТП "ДГС Костенец".

Съгласно възприетото горскорастително райониране на България проф. Захариев и колектив, 1979 година, районът на ТП "ДГС Белово" попада изцяло в Горнотракийската горско-растителна област (Т), подобласти: Рила (Р), Западни Родопи (ЗР) и Горна Тракия (ГТ). Според надморската си височина (250- 2160 м), стопанството попада в следните пояси и съответните подпояси:

- Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори Т-I (0-700 м.н.в.) - подпояс на крайречните и лонгозни гори (Т-I-1); - подпояс на равнинно- хълмистите дъбови гори (Т-I-2); - подпояс на хълмисто- предпланинските смесени широколистни гори (Т-I-3); - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни Т-II (700-2000 м н.в.) - подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (Т- II-1); - подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (Т-II-2); - подпояс на горнопланинските смърчови гори (Т-II-3);

Горските типове месторастения са определени на базата на относителната еднородност на климатичните, почвени, релефни и хидроложки условия. Те обхващат горски площи с относително еднакъв лесорастителен ефект. При еднакви други условия, типовете горски месторастения се определят на базата на подтиповото разнообразие на генетичния тип почва. Разгледаните до тук физико-географски, хидроложки, геоложки, климатични, почвени и растителни условия на ТП "Държавно горско стопанство Белово" обуславят едно много голямо типово разнообразие.

Всички месторастения са от Тракийската горскорастителна област, като попадат в три подобласти Рила, Западни Родопи и Горна Тракия. За граница между трите условно са избрани водните течения на р. Марица и притокът ѝ р. Яденица. Някои от описаните месторастения се срещат и в трите

горскорастителни подобласти, а други са специфични само за една или две от тях.

Рилската и Родопската част от територията на стопанството попадат в планински иглолистен район, което предполага едно много добро развитие на естествената иглолистна растителност настанена тук. Процентът на участие на иглолистните в бъдещия състав на насажденията се увеличава от 34.9 % на 35.8 %. Увеличението идва основно от елата и смърча, което се дължи на по-високото им участие в подраства както в смърчовите и елови насаждения, така и в боровите дървостои. Леко се завишава и площта на бялата мура, не само като дървесен вид с ценна дървесина, но и като вид добре пригоден към високопланинските условия в Рила. Другите иглолистни видове остават сравнително непроменени, за запазване на видовото разнообразие в района. В полите на Рила и Родопите освен иглилистните, много широко разпространение имат и буковите насаждения, които също ще се увеличават занаяпред. Габървите насаждения остават да се разпространяват успоредно с бука по по-ниските части на склоновете. В Област Горна Тракия преобладават дъбовите формации. Основните дървесни видове са зимният дъб и благунът, чието участие в бъдещия състав се завишава. Слабо се намаляват по площ по-малоценните дъбове, като церът и косматият дъб. Намалява участието и на някои слабопродуктивни дървесни видове - келяв габър, мъждрян и други, от там където са се настанили на типично дъбови среднобогати месторастения. В бъдещия дървесен състав е запазено видовото богатство на дървостойите. Една голяма част от дървесните видове, които участват единично в състава на горите, остават с почти непроменено участие. Такива например са спътниците на бука и дъбовете - различните видове липи, явор, шестил, воден габър, клен и други. Запазват се елшовите и върбови ивици покрай реките, както и тополовите култури създавани по р.Марица на алувиални почви. До голяма степен са запазени и разпространените на скални терени насаждения от бреза и трепетлика. С ловностопанска цел ще се поддържат единичните горскоплодни дървесни видове - джанка, брекиня, череша, офика и други. Акацията, която е извън ареала на своето разпространение, но ще се запазва главно покрай пътищата с противоерозионна и защитна цел. В заключение може да се каже, че бъдещите насаждения ще са по-устойчиви биологически, с по-висока продуктивност и с по-добри защитни и здравно-украсни функции.

Инвентаризираните гори в района на ТП "ДГС Белово" са разположени на територията на Община Белово. Част от горите в Общината са включени в НП "Рила" като "защитени територии", управлявани от МОСВ.

Държавните гори заемат 95.0 % от инвентаризираната площ в района. В тях са включени горските територии държавна собственост - 20541.2 ха, новоустроените гори върху държавни земеделски земи - 12.2 ха, самовъзобновените трепетликови насаждения на водни територии в района на непостоения яз."Яденица" - 13.7 ха и създадената акациева култура на нарушени терени - територия за полезни изкопаеми - 1.3 ха.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Голямо е значението на страничните ползвания, които се реализират в горите. На първо място те осигуряват паша на голяма част от селскостопанските животни. В горите се добиват гъби, горски плодове – къпини (*Rubus sp. Diversae*), малини (*Rubus idaeus L.*), боровинки (*Vaccinium*), ягоди (*Fragaria vesca L.*) и билки - жълт кантарион (*Hypericum perforatum L.*), левурда (*Allium ursinum L.*), липов цвят (*Tilia tomentosa Moench.*), бъз (*Sambucus nigra L.*), вратига (*Tanacetum vulgare L.*), мащерки (*Thymus sp. diversae*), риган (*Origanum vulgare L.*), шипка (*Rosa canina L.*), хвойна (*Juniperus communis L.*) и други, което осигурява допълнителни доходи на голяма част от местното население. Голямо е ловностопанското значение на горите. Екологичните условия благоприятстват развъждането на ценен дивеч - Благороден елен (*Cervus elaphus*), Сърна (*Capreolus capreolus*), Дива свиня (*Sus scrofa*), Заек (*Lepus europaeus*), Глухар (*Tetrao urogallus*) и други и създават добри условия за развитие на ловен туризъм, в която дейност има добро бъдеще. В р.Марица и притоците ѝ има различни видове риба - Бабушка (*Rutilus rutilus*), Балканска пъстърва (*Salmo trutta morpha fario*), Бял амур (*Ctenopharyngodon idella*), Бяла риба (*Sander lucioperca*), Змиорка (*Anguilla anguilla*), Канален сом (*Ictalurus Punctatus*), Каракуда (*Carassius carassius*), Костур (*Perca fluviatilis*), Кротушка (*Gobio gobio*), Лин (Каленик) (*Tinca tinca*), Мъздруга (*Leuciscus idus*), Распер (*Aspius aspius*), Речен кефал (Клен) (*Leuciscus cephalus*), Скобар (*Chondrostoma nasus*), Слънчева риба (*Lepomis gibbosus*), Сом (*Silurus glanis*), Уклея (*Alburnus alburnus*), Уклейка (*Alburnus alburnus*), Червеноперка (*Scardinius erythrophthalmus*), Черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*), Шаран (*Cyprinus carpio*), Щука (*Esox lucius*) и други, които се използват за риболов. Дърводобивът, страничните ползвания и ловният и риболовен туризъм ще осигуряват не само работни места, но и значителни приходи на стопанството, местното население и държавата. За опазването и съхраняването на извънредно богатия генетичен материал в района са открити, създадени и обявени 301.2 ха семепроизводствени насаждения, 14.0 ха географски култури и 5.9 ха семепроизводствени градини. Не по-малко важни от стопанското им значение, са другите полезни функции на горите. На първо място това са защитните им функции. Горските територии за защита на водите обхващат вододайните зони определени около гр.Белово и селата Габровица, Сестримо и Момина Клисуря. Общата им площ възлиза на 2254.3 ха. От голямо значение са и здравно-украсните функции на горите. Горските масиви около гр.Белово и над с.Сестримо и с.Момина клисура са обявени за курортни гори, като общата им площ е 770.0 ха. Тук трябва да отбележим голямото значение на националният високопланински комплекс "Белмекен", който представлява уникален и многофункционален спортен комплекс. Разположен е в клековата зона между Родопите и Рила, в близост до яз."Белмекен". Известен е по целия свят със своята екологична среда и живописна природа. В този район се намират и редица други курортни селища като "Чаира", "Ливада Бачия" и т.н.

Районът на стопанството е богат със защитени територии. Със заповед № РД-141 от 19.02.2013 година е обявена Защитената местност "Маришко

подрумиче" южно над гр.Белово. Общата ѝ площ е 46.5 ха, а предвидените мероприятия са съобразени със забранителния режим, определен в заповедта за обявяването ѝ. Natura-2000 е общеевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. В съответствие със Закона за биологичното разнообразие в България на територията на ТП "Държавно горско стопанство Белово" попадат части от защитените зони "Яденица" - с код BG0001386, "Голак" - с код BG0000304 и "Река Марица" - с код BG0000578 определени по Директивата на ЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Общата им площ е 5570.1 ха, от която залесена 5288.1 ха, а незалесена – 282.0 ха.

Основната цел на горското стопанство е многофункционалното и устойчиво стопанисване на комплекса горски ресурси. За постигане на така поставената цел, съобразно естествено-историческите и социално-икономически условия, са формирани насоките на стопанисване. Основните насоки в организацията на горскостопанското производство са в зависимост от функцията на горите. В ТП "Държавно горско стопанство Белово" горите със стопански функции заемат 55.6 %, защитните гори - 13.7 %, а горските територии със специални функции - 30.7 % от общата площ. Основната насока на стопанисването в групата гори със стопански функции е максимално производство на строителна дървесина от единица площ, като найрационално се използват плодородието на почвата и продуктивността на типовете месторастения. За постигане на така поставената цел, съобразно сегашното състояние на насажденията са проектирани съответни мероприятия, по-важни от които са: подходящи отгледни и възобновителни сечи, залесяване на невъзобновени участъци и други. Заедно с това проектираните мероприятия ще спомагат и за повишаване на водоохранните, почвозащитни, здравно-украшни и прочие функции на гората. Режимът на стопанисване в защитните гори има за цел непрекъснатото подобряване и увеличаване на техните защитни функции, а в горите със специални функции се търси максимален ефект на съответните полезни функции, за които са обявени - в Защитените зони за опазването на биологичното разнообразие на хабитатите, в семепроизводствените насаждения - запазването на местния генетичен фонд, в лесопарковете и курортните гори подобряване на здравно-украшните им и рекреационни функции и т.н.